



# בית מדרש

328

## בשבילי הפרשה



### פרשת וישב תשע"ט

#### זמני כניסת השבת

Baltimore, MD	4:25
Brooklyn, NY	4:11
Chicago, IL	4:00
Johannesburg, S. Africa	6:27
Lakewood/Deal, NJ	4:14
London, UK	3:40
Los Angeles, CA	4:25
Manchester, UK	3:36
Monsey, NY	4:10
Montreal, Quebec	3:54
Toronto, Ontario	4:24
Yerushalayim	4:00
Zurich, Switzerland	4:19



## בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א  
הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

#### וישב

#### ויתאבל על בנו ימים רבים

כתב הש"ך י"ד שע"ה ז' בבעל שנאבד במים שאין להם סוף דאין מתאבלין עליו כלל וכמ"ש הב"י בשם העיטור בשם תשובת הר"ף מי שטבע במים שאין להם סוף דאין היתר לאשתו לא נהוג אבילות. וכן כתב הרב בא"ע סי' י"ז ס"ה דאשתו אסורה להספיד או ללבוש שחורים כ"ז שאין כאן עדות שהוא ראוי להשיאה על ידו ע"ש עכ"ל. והטעם מחשש שיתירו אשתו. וכ"כ ב"י שהוא מוחה ביד אשה שנתעלם בעלה ואין עדות להתירה ויש אומדנות המוכיחות שמת שלא תספידנו כיון שאינה מותרת לינשא ע"פ אותם אומדנות וכן הוא מוחה מלומר עליו השכבה כדי שלא יבואו להשיא את אשתו והביא ראיה לזה מהריב"ש סי' תק"ח. וכן פסק שם הרמ"א סעיף ה'.

וסמך לעיקר גזירה זו מצינו בשבת קל"ו ע"א בריה דרב דימי בר יוסף אתיליד ליה ההוא ינוקא בגו תלתין יומין שכיב יתיב קמתאביל עילויה אמר ליה אבוח צוורוניתא קבעית למיכל. וכתבו תוס' יבמות ק"ט ע"א ד"ה מחוורתא וז"ל והא דארשב"ג כל ששהה ל' יום באדם אינו נפל הא לא שהה ספיקא הוי (ואין יושבין עליו אבילות) וכו' התם משום שלא יבא להקל בערוה והצריכוה חליצה במת תוך ל' ולא רצו לסמוך על הרוב להתירה לשוק בלא חליצה וכו' ולכן גם לענין אבילות פטור שלא יבא להקל בערוה עכ"ל.

וע"ש בחי' רע"א וז"ל ע' בספר עזרת נשים לאהע"ז סי' י"ז סקס"ב שהאריך אם זהו דוקא במקום דשייך לקולו דהיינו דהנטבע עליו או אשה או דלא פלוג ובכל ענין אין מתאבלין עכ"ל. וע"ש בעזרת נשים שהביא מקונו שכתב דמדקדוק לשון הב"י שלא היה מניח לומר עליו השכבה מוכח דאפילו בחור שאין לו אשה יש למנוע מלהתאבל כדי שלא יבואו להתאבל למי שיש לו אשה. ובשו"ת ח"ס י"ד שד"מ דייק מהש"ך דס"ל בפשיטות דגם ברוק אסור להתאבל.

ונמצא שנחלקו במים שאין להם סוף דמחומרא דאשת איש אסורה לינשא ואין מתאבל אם בכה"ג במי שאין לו אשה מתאבל עליו או לא. ולפי מה שדייק מהב"י ושי"ך דבכל גווני אסור להתאבל לכא' קשה ביעקב שהתאבל והרי אין מתירין עגונה משום סימן בבגדים. וע' ב"מ כ"ז ע"ב אין מעידין אלא על פרוץ הפנים עם החוטם אע"פ שיש סימנין בגופו ובכליו, והטעם דחיישינן לשאלה, וע' פ"ת י"ז צ"ה באריכות. ובאונים לתורה תי' דכתונת פסים היה בגד חשוב כ"כ והוי בגד כלים דלא מושלי אינשי ובה"ג לא חיישינן לשאלה.

וע' שבות יעקב דה"ה דאסור לומר קדיש, ומובא בבאה"ט י"ז כ"א, וכו' יש"ש יבמות פט"ז סוף דין ט"ו, שמיחה נגד קדיש כמו שמיחה הב"י נגד השכבה. (וע' אוצ"ה פ"ק סקט"ד אות ח' בשם בית לחם יהודה לענין תניתן שם לבנו אחר אביו).

דברי רבותינו

דברי עיזוד וחיזוק שאמר מרן המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצוק"ל לפני בני הישיבה זמן שהותם בשנחאי

#### "כי אם זכרתני" (מ, יד)

יש להבין מהו שאמר יוסף תר ספת בדבריו "כי אם זכרתני", ול' כאורה מיותר ה"כי אם", והיה לו לומר רק "וזכרתני".

ובאמת, עצם המעשה קשה להב'נה, לפי שאנו יודעים שכאשר מרא' שי המלוכה יחטאו בדבר מה, הדוך היא להעלים הדבר מהקהל, כי אם מתפרסם החטא אז החוטא אחת דתו למות, ובלא זה לא יודע בקהל קלונם. וכאן אנו מוצאים שאף שנתפרסם החטא בכל מצרים, כדאיתא ברש"י שהש"ת חפץ שיחדלו לדבר מיוסף, סבב להם מעשה זו, וע"כ כבר נגמר אצל כל הקהל שבדודאי יפול ראשם וכן סברו השרים בעצמם, וע"כ זהו שאמר יוסף "כי אם" – כי כל מה שיישיב אותך על כנך הוא רק בשבילי, כדי שתעלני מזה.

ואנו רואים מזה שהכל נעשה בשביל יש'ראל - כל מקרי העולם בשביל ישראל, ואם נתבונן בכל עת נראה בחוש שכך הוא, שעיי

#### פולמוס הפושקע'ס (ג)

מכתבו של רב העיירה מיר הגאון האדר"ת זצוק"ל שצירף על ה"קול קורא" שפירסם מרן ראש הישיבה הגאון רבי אליהו ברוך קמאי זצוק"ל אם כי אין לי דבר להוסיף ע"ד יד"נ הגאון הגדול פ"ה מהרא"ב שליט"א הר"מ דפ"ק יצ"ו המצוד קים, ובשגם כי גם אנכי פסול לדון בזה כמהו בל"ז לא אוכל להתאפק מלבוא עה"ח, ברבר העוול אשר יעשה השד"ר מקופת הרמב"ן לקחת את הנמ'צא בהקופות שנקבעו זה עשיריות שנים למען הישיבה דפ"ק ואשר נדבו הנדיבים רק למענם, ואיך מצא היתר ליקח לעצמו לשנות מצדקה לצדקה.

ובעיקר מעשיו להרוס הפוסקעס שכבר זכו בהם בני הישיבה דפ"ק זה רבות בשנים [כאשר כבר הורו בזה גאוני הדור] לעשות כן בלא ד"ת לא נשמע כזאת, ובצדק יכתוב ידידינו הגאון

דברי הימים

קר הגזירות והצרות בשביל ישראל הוא, ואנו הסובלים ביותר מכל פגעי הזמן. ואף בזמנינו שאנו עומדים בגאולת ישראל, ג"כ אנו הסוב'לים בראש, אלא שעל ידינו סובלים גם אוה"ע שלא יהא ניכר ויאמרו אי' אלקיכם, אבל עיקר הכל הוא בשביל ישראל.

מרן הגאב"ד דבריסק זצ"ל סיפר מה שארע כשנפוליון המלך הצרפתי בא לבקר בגליל ווילנא, ועשו לכבודו משתה וכל השרים דיברו לכבודו, ולא מצא חפץ באומרו שהכל דברי חנופה, ואמר שיביאו לו רב מן הסביבה ההיא, והביאו רב זקן, ואמר לו שיאמר דבר מה בש'בילו [נפוליון], וענה לו שאין לו מה לומר. ואמר לו נפוליון, אמור מה שאמרת לפני עדתך, ואמר שזה יכול לעשות. ואמר לו את הביאור הנ"ל בפסוקי התורה. והמשיך ואמר שאנו רואים שהכל נעשה רק בשביל ישראל, וכן אתה נפוליון כל נצחונותיך הם בשביל יש'ראל, שתעשה מה לשחרור בני' משעבודם.

אלו היו דברי עיזוד וחיזוק שחיזק המשגיח ר' יחזקאל לוינשטיין זצ"ל את בחורי ישיבת מיד במדינת סין, לשם גלו בני הישיבה במלח'מת העולם השנייה.

#### מתוך הספר "אהל משה"

הר"מ שלי"ט אשר חלילה לעשות שום דבר הריסה עד יעמדו לד"ת לפני ב"ד הנבחר משני הצדדים, וכאשר יכתוב גם בשם מרא דארעא קדישא הגאון הגדול סבא קדישא מוהרש"מ שלי"ט: "שבאם עושה השד"ר הריסה בדבר שכבר הוחזקו בו בני הישיבה הוא גזל בעולה".

מובטחני באחינו חובבי תורה תומכ' ומד'זיקי' אשר ישימו לב לדברי הגאון הגדול הר"ם שלי"ט ולא ישנו מצדקה לצדקה ולא יעשקו את המוחזקים מכבר, ואם יש בזה דין ודברים יקרבו אל הב"ד אשר יבחרו והיו מעשה הצ'דקה שלום.

הכ"ד הכר"ח אפניא דמעלי ריש שתא לראות בטובה הבע"ל תחל שנה וברכותיה בכל מילי מיטב להעושים ומעשים להלומדים ומחזיקים ככל אר"נ ונפש המברכם בכוח"ט מצפה לרוד מי שמים העמוס בעבודה רבה.

אלי' דוד ראבינאוויץ תאומים.

באמרו"ר הגאון מר"ה בנימין זצלה"ה מפא"ב נאוועז וכעת פק"ק מיר יצ"ו.

## הנהגת הבורא בבריא

ועבדום ועינו אותם ארבע מאות שנה, שחישב הקב"ה מברית בין הבתרים בזכות האבות. [ומבארים שהקב"ה צירף את הצער של אאע"ה שנצטער על הגזירה, שיחשב ג"כ גלות].

### זהירות בדיבור על השבטים.

בעמדנו לדבר על שבטי קה, יש להקדים שאין לנו שום השגה בהם ובמדרגתם, שהם היו ההמשך של כלל ישראל והם פרסמו את שמו יתברך בעולם. ומה שנתבעו היה על דק שבדקו, ולא כמו שנראה מפשטות הכתוב. ומה שנתבע בצורה כזו, הוא חלק מהעונש שיכתב באופן שייראה כמעשה שאינו ראוי כלל.

וכע"ז מבואר ברמב"ן (במקץ מב, כא) מדוע לא הוזכר כאן תחנוני יוסף כמ"ש בפרשת מקץ בהתחננו אלינו ולא שמענו, שרצה הכתוב למעט בסורחנם. הרי לנו שנגזר בדיוק כמה יכתב עליהם ובאיזה צורה.

ופרשה זו נכתבה בתורה כדי ללמדנו, ולזה נצרך ביאור של חז"ל ובלא זה התורה נעשית לו סם המוות ח"ו.

### ההנהגה עם יוסף במצרים.

יוסף הורד מצרימה והוא נער רק בן שבע עשרה שנה רחוק מכל משפחתו, אין לשער את גודל צערו ויגונו. יוסף שזיו איקונין שלו דומה ליעקב, וכל תורתו מסר לו, מתגלגל מישמעאלים למדינים ומהם למצרים. ועכ"ז שאחיו מכרוהו ואינו אצל אביו, לא נפלה רוחו בקרבו ועודנו מחזיק בתומו. וכשהוא בבית פוטיפר שם שמים שגור בפיו, ועוסק בתורה. כמבואר ביומא (לה:): ששואלין את הרשע מפני מה לא עסקת בתורה, אם אמר נאה הייתי וטרוד ביצרי אומרים לו כלום

לשכם. [והא דשלוחי מצוה אינם נזוקים ביאר האוה"ח שנזק שתכליתו הטבה ומעלה גדולה אינו חשוב נזק].

### צורת הגזירה לפי מעשי האדם.

ומה שהירידה למצרים נעשה בצורה כזו של מכירה, הוא משום שעל יוסף היה תביעה על שהביא דיבתם רעה אל אביהם, ולכן נענש שלעבד נמכר יוסף.

והוא יסוד גדול, שאפילו אחר שנגזרה גזירה אפשר לשנותה שיהיה בצורה אחרת [גם אם א"א לבטלה] ע"י תפלה ומעשים טובים. שהרי נגזר שישראל ישתעבדו במצרים, ומש"כ נצרך שיוסף יכשיר את מצרים לפני כן הן מבחינה רוחנית והן מבחינה גשמית, אלא שנסבב לו שיהיה בצורה כזו של צער משום התביעה שהיה עליו.

איתא בשבת (י:): ואמר רבא בר מחסיה אמר רב חמא בר גוריא אמר רב לעולם אל ישנה אדם בנו בין הבנים שבשביל משקל שני סלעים מילת שנתן יעקב ליוסף יותר משאר בניו נתקנאו בו אחיו ונתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים. והקשו תוס' ואע"ג דבלא"ה נגזר דכתיב ועבדום וענו אותם, ותירצו שמא לא היה נגזר עליהם עינוי כ"כ אלא ע"ז. הרי לנו שאע"פ שכבר נגזר שישתעבדו במצרים, עכ"ז היה יכול להתקיים בפחות עינוי אם לא הייתה התביעה על ששינה בנו בין הבנים.

וכן רואים מאידך שיכל להיות הירידה בבזיון אלא שגרמה זכות יעקב. וכדאמר ר' יוחנן (שם פט): ראוי היה יעקב אבינו לירד למצרים בשלשלאות של ברזל [שהרי ע"פ גזירת גלות ירד לשם-רש"י] אלא שזכותו גרמה לו.

וגם זכה שלא יתחיל השעבוד בימיו כמ"ש רש"י בריש ויחי. [ומה שמבואר שהשעבוד לא התחיל עד שמתו כל השבטים, מבארים שבדרגת קושי כזה לא התחיל עד שמתו כל השבטים].

ומהאי טעמא ג"כ הומתקה הגזירה של

### אמונה בהנהגת הבורא.

יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון והוא ממציא כל הנמצא. והוא היה הווה ויהיה ואין עוד מלבדו. (רמב"ם פ"א מיסוה"ת) ויסודות האמונה הם שהקב"ה ברא את העולם, ומהוה את הבריא בהווה, ומנהיג את הבריא לתת לכ"א ואחד מזונו ופרנסתו וכל צרכיו.

וכתב הרמב"ן (בסוף פרשת בא) ומן הניסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בניסים הנסתרים שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין שכל דברינו ומקרינו כולם ניסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם בין רבים בין יחיד אלא אם יעשה המצוות יצליחנו שכרו ואם יעבור עליהם יכריחנו ענשו, הכל בגזירת עליון

והיינו שאצל הבורא יתברך אין שום הבדל בין נס לטבע, אלא שמנהיג את העולם בהנהגה נסתרת ולא בהנהגה ניסית גלויה. [ולעת"ל מחלוקת אם עולם כמנהגו נוהג או שיהיה הנהגה ניסית קבועה]. וכשעושה נס גלוי הרי זה מורה על יכולתו שהוא מנהיג הבריא, והיכולת תורה על היחוד כמ"ש הרמב"ן (שמות כב, ב). [ויש עוד סיבה לנס שהוא להראות את חביבות ישראל]. וכדי לראות את הניסים הנסתרים יש להתבונן בהנהגת הטבע.

### הנהגת הבורא במכירת יוסף.

בפרשה יש כר נרחב לראות את הנהגת הקב"ה בעולם, שאע"פ שכל דבר לכשעצמו אינו מובן, בסוף מתקבל תמונה ברורה שהכל היה בהשגחה כדי להגיע לתכלית הסופי.

ויאמר ישראל אל יוסף הלא אחיך רעים בשכם לכה ואשלחך אליהם וגו' וישלחו מעמק חברון. וכתב רש"י מעצה עמוקה של אותו צדיק הקבור בחברון, לקיים מה שנאמר לאברהם בבין הבתרים כי גר יהיה זרעך. והיינו שהשתלשלות כל המכירה היה משום גזירה קדומה שירדו ישראל למצרים, ולכן סיבב הקב"ה שיעקב ישלח את יוסף

1) (וכמו שביאר רה"י הגי"ר חיים שמואלביץ זצ"ל שאע"פ שדנו את יוסף כרודף ופסקו את דינו למיתה, עכ"ז אמר יהודה מה בצע כי נהרוג את אחינו וכיסינו את דמו, שאם היה דין אמת מדוע צריך לכסותו. והיינו שהרגישו בעצמם שאינם שלמים עם המעשה.)

שהרי כל מגמתם היה להשמיד את הנשמות ולא את הגופים- שרצו לחקוק על הממון שכחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, ולחיות במהלך הטבעי החשוך ולא להכיר באור האמונה כדכתיב גם כי אשב בחושך ה' אור לי. ולכן גזרו על שבת ברית וחודש, שזה האות והשייכות של ישראל עם הבורא יתברך, ואת השייכות הזו הם רצו לעקור.

אבל הקב"ה לא עזבנו, וכמ"ש במגילה (יא.) ולא געלתים בימי יוונים שהעמדתם להם שמעון הצדיק וחשמונאי ובניו ומתתיה כהן גדול. ועשה לנו ניסים, ואת נס פך השמן.

### ובזה מתורץ קושית הב"י.

וע"פ האמור שאצל הקב"ה אין שום חילוק בין נס לטבע לפי שהכל מעשיו, יישוב הסבא מקעלם את קושית הב"י מדוע עשו זכר לנס שמונה ימים הרי ליום אחד היה שמן, וביאר שהיום הראשון הוא על הנס התמידי ששמן דולק, שהרי מה ששמן דולק גם נס הוא אלא שתמידי הוא, והנס מורה שגם הטבע הוא מעשי ידיו יתברך.

### חיזוק בלימוד התורה.

כתב הרמב"ם מצות חנוכה חביבה היא עד מאוד. והיינו לפי שיש בה כ"כ הרבה קירבת אלוקים, ואפשר לזכות בה הרבה מאוד. ולכן יש לקיימה בשמחה ובחשק, ולהודות להקב"ה על שלא עזבנו ולא יעזבנו לעולם, ועל שמרומם אותנו מעל החושך הטבעי.

ומה מאוד יש ליהזר מביטול תורה לקראת הימים הבאים עלינו לטובה המסוגלים כ"כ. ואפ"י היה מי שרצה לפטור את בני התורה מהמצוה בו יותר מבשלוcho בהדלקת נר חנוכה ולעשות את האשה שליח להדלקה משום ביטול תורה. אמנם אנן לא קי"ל הכי, מ"מ רואים את הזהירות הגדולה הנצרכת מביטול תורה.

והימים מאוד מסוגלים, וכמו שאמר הגר"ש וולבה זצ"ל שמימי החנוכה אפשר להתחזק כל השנה באמונה ובאהבת התורה. והחת"ס כתב שמקובל שסודות התורה נתגלו למרע"ה בחנוכה.

הקב"ה יעשה לנו חסדים גלויים ויקרב אותנו אל עבודתו, ונעשה נחת רוח לבוראינו, ויהיה לנו אמונה נכונה.

לצורך עצמו, הוציא מזה השי"ת הצלה ליוסף. ולא זו בלבד, אלא ששר המשקים רצה למנוע מיוסף מלמלוך והזכירו בלשון גנאי. נער - שוטה, עברי, עבד - שאינו ראוי למלוך. אבל כיון שנגזר שימלוך לא הועילו לו כל השתדלותו של שר המשקים, ומלך אעפ"כ.

וכשהגיע הרגע שנגזר שיצא מיד 'ויריצוהו מן הבור', וכמ"ש הספורנו כדרך כל תשועת ה' שנעשית כמו רגע. ובפתע פתאום הפך יוסף להיות מאסיר בבית האסורים למשנה למלך. וזה לא הנהגה רגילה, אלא הנהגה מיוחדת שמקב"ה מתנהג עם הצדיקים.

וגם כשיוסף כבר ברום המעלה, וכל מצרים ממתנינים למוצא פיו שיפתור את חלום פרעה, לא גבה ליבו וממשיך בצדקתו, ועונה לפרעה 'בלעדי אלוקים יענה את שלום פרעה'. [ומה שלא אמר לאלוקים פתרוניים כמו שאמר לשר המשקים ושר האופים, נראה שכאן כיון שנתנו לו כבוד גדול הוצרך לחיזוק גדול יותר ואמר בלעדי שאין לו כלום מעצמו].<sup>2</sup>

### יון - חושך הטבע.

עה"פ וחושך ע"פ תהום איתא במדרש זה גלות יון שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזירותיהן שהיתה אומרת להם כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלוקי ישראל. וביאר היפה תואר שרצונם היה שיתפרסמו לכל כפירתם בה' עד שיהיה הדבר רשום במקנה קנינים. [והקרבת העדה בחגיגה (פ"ב) ביאר שרצו לפרסם הדבר שכתבו על השוורים שהולכים אתם בשוק]. והענין בזה נראה דהנה כתיב (דברים ח' יב-יח) פן תאכל ושבעת וגו' ורם לבבך ושכחת את ה' אלוקיך וגו' ואמרת בלבבך כחי ועוצם ידי עשה לי החיל הזה וזכרת את ה' אלוקיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל. והיינו שע"י ריבוי ממון אפשר להגיע לידי שכחת השי"ת, וע"כ יש לזכור כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל. וכמ"ש התרגום ארי הוא דיהיב לך עצה למקני נכסין. וזה היה המטרה של יון-

נאה היית מיוסף. מבואר בזה שיוסף עסק בתורה. ובזכות זה ניצל.

וגם אחרי כן ששמוהו בבור בעלילת המרשעת, גם שם לא שכח את בוראו ועסק בתורה, כמבואר במדרש ששנה מה שלמד עם יעקב. והמשיך להדבק באלוקיו ולהיות שמו יתברך שגור בפיו, שהרי כששר המשקים ושר האופים אומרים לו חלום חלמנו ופותר אין אותו, אומר להם יוסף הלוא לאלוקים פתרונים ספרו נא לי.

והנהגת הבורא הייתה עמו שנתן חינו בעיני שר בית הסוהר, ואת כל אשר עושים שם הוא היה עושה - שהיה ממונה עליהם. ועצם מה שהיה בבית הסוהר היה בהשגחה מדוקדקת, עשר שנים על שהביא דיבת עשרת השבטים, ועוד שנתיים על שאמר לשר המשקים ב"פ והזכרתי.

וכיון שהגיע הזמן שיצא מבית הסוהר, סיבבה ההשגחה העליונה שפרעה יחלום חלום ויפעם רוחו ולא ימצא פותר, ויצטרכו את יוסף לפותר. וכמבואר במדרש הוא דאמר קץ שם לחושך, קץ שם ליוסף כמה יהיה בבית האסורים כיון שהגיע הקץ ופרעה חולם. ומבאר הבית הלוי שלפי השכל היה דהחלום של פרעה היא הסיבה שיצאה ממנו זה המסובב שיצא יוסף מתפיסה, ובאמת אינו כן והדבר הוא להיפוך דעיקר הדבר היה שהגיע הזמן ליוסף שיצא מבית האסורים ומזה נסבב שחלם פרעה חלום, יציאתו של יוסף הוא הסיבה וחלום פרעה היה המסובב וזהו שאמר ויהי מקץ שנתים ימים (שנשלם זמן של יוסף) ופרעה חולם, שזה סיבבה שחלם פרעה, וזהו שמביא המדרש הפסוק קץ שם לחושך וכיון שהגיע הקץ מיד ופרעה חולם.

וכדי ששר המשקים יכיר את יוסף כפותר חלומות, סיבב השי"ת בהשגחתו שימצא בכוסו זבוב, ובמאפה שר האופים אבן, ויחלמו חלום שניהם ויפתור להם יוסף אל נכון.

וכוונת שר המשקים לא הייתה לטובת יוסף, כמאמרם ז"ל ארורים הרשעים שטובתם אינה שלימה, ואף לא לטובת פרעה, אלא לטובת עצמו. כמבואר במדרש שהיה ירא שימות פרעה [מרוב צער שאין לו פותר] וימלוך אחר תחתיו וימנה אחר לשר המשקים. נמצא שאע"פ שכוונתו הייתה

(2) (רה"י הגי"ר חיים שמואלביץ זצ"ל ביאר מנין ידעו המצריים שיוסף הוא איש אשר רוח אלוקים בו, והביא שבקעלם אמרו שגם גוי מכיר במי שמי שהוא ירא שמים, והוא ביאר שמי שנותנים לו כ"כ הרבה כבוד כמו שיוסף קיבל ועכ"ז אומר 'בלעדי גם גוי מבין שזה לא שייך רק באיש אשר רוח אלוקים בו.)



## It's All About Connection

Harav Hagaon Moshe Aharon Friedman Shlita

Sefer Bereishis is replete with מעשה אבות סימן לבנים, and the confrontations Yaakov had with Eisav and Lavan are prime examples, as they represent Klal Yisrael's experiences through the years in *galus*. The duel with Eisav's angel represents how we survive through the *galus*: וַיִּאָבֵק וַיִּיָּרֵא יַעֲקֹב מְאֹד וַיִּצְרֹר – not only of מִיַּד עֵשָׂו, but also of מִיַּד אָחִי; he doesn't want to be too connected to Eisav's descendants. What's more, Yaakov says, יש לי כל – his attitude is that he already has everything he needs, while Eisav says, יש לי רב – he wants more and more.

Now, in Parashas Vayeishev, Yaakov reaches a point where he hopes to live in tranquility: ביקש יעקב לישב בשלוה. The Chasam Sofer explains that Yaakov Avinu thought that now that he finished with Eisav and Lavan, he could enter the period of Yemos Hamoshiach and the *geulah*. In that sense, all of his travels and travails would have forestalled all that Klal Yisrael would have to endure throughout the years.

In truth, the sefarim say that Yaakov's 17 years in Goshen – his years of *tov*, of וַיִּחֵי יַעֲקֹב – were, in a sense, a period of *le'asid lavo*. But Yaakov thought that this period was beginning already now. What happened instead was: קפץ עליו רוגזו של יוסף. Rather than representing the beginning of the end, the real story was starting only now, with the saga of Yosef starting to unfold.

The story of Yosef, as we know, is complex: on one hand he's one of the *shevatim*, but on the other hand he is to some extent in the category of an *av*.

The Chozeh of Lublin gives a different interpretation of the concept

of ביקש יעקב לישב בשלוה קפץ עליו רוגזו של יוסף. He explains that already from the Bris Bein Habesarim, it had been decreed that Yaakov would have to go down to Mitzrayim – the question was only how that decree would unfold. In theory, the Egyptians could have come and dragged Yaakov to Mitzrayim in iron chains, but Yaakov did not want that to happen: ביקש יעקב לישב בשלוה. Therefore, Hakadosh Baruch Hu arranged that the story of Yosef happened: קפץ עליו רוגזו של יוסף, and Yaakov ended up going down to Mitzrayim in tranquility, as a father going to see his long-lost son, instead of going down in chains.

The Haflaah, in the *Panim Yafos*, offers yet another explanation of ביקש יעקב לישב בשלוה קפץ עליו רוגזו של יוסף. The Gemara in *Menachos* teaches that a person is punished for neglecting a *mitzvas asei* only at a time of Heavenly anger. Yaakov did not fulfill the *mitzvas asei* of *kibbud av* while he was away from his parents' home, and under ordinary circumstances, that would not have been held against him. When Yosef spoke negatively of his brothers, however, it became a time of Heavenly anger – קפץ עליו רוגזו – and when that happened, Yaakov was punished for neglecting *kibbud av*.

### The Vav Hachibur

The Rokeiach notes that almost all the *pesukim* in Parashas Vayeishev start with the letter *vav*. Only eight *pesukim* start with other letters, and the combined *gematria* of those letters equals the *gematria* of Chanukah. These eight *pesukim*, he says, correspond to the eight days of Chanukah

and to the eight days of *milah*. But what about all the other *pesukim* that start with a *vav*?

I once heard that the *vav* represents the *vav hachibur*. A person has to realize that life is dynamic, as we see from the concept of *ביקש יעקב לישוב*. In *בשלוה קפץ עליו רוגזו של יוסף*. All the pieces of life are connected to what came before and what's going to happen after, and a *Yid* is supposed to remain focused and fulfill *ratzon Hashem* in any situation. But the main thing is that there has to be a *vav* connecting everything, the *vav* representing our attachment to Hakadosh Baruch Hu, to Torah, to other *Yidden*.

The letter *vav* can actually be spelled three different ways: either *vav vav*, or *vav alef vav*, or *vav yud vav*. *Vav vav* has the *gematria* 12, representing the 12 *shevatim* of Klal Yisrael. *Vav alef vav* is 13, representing the *Yud Gimel Middos* of Hakadosh Baruch Hu. And *vav yud vav* is 22, representing the 22 letters that make up the Torah. These three types of *vav* are all the *vav hachibur*, corresponding to three things that are inherently connected, as the *Zohar* states: *ישראל ואורייתא וקודשא בריך הוא חד הוא*. This *chibur* of Klal Yisrael and Torah and Hakadosh Baruch Hu is what's going to help us

go along through the entire process of *ביקש יעקב לישוב בשלוה קפץ עליו רוגזו של יוסף*, and all the *nisyonos* we face.

In Parashas *Vayishlach* the *passuk* says: *וַיֹּאמֶר אִם יָבוֹא עֵשָׂו אֶל הַמַּחֲנֶה אֶל הַמַּחֲנֶה וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לְפָלִיטָה*. We learn from here that you always have to have a Plan B. Of course, you need to set yourself up for success with Plan A, you should know how you want to do things, but there always has to be a backup as well.

*Yavan* is spelled with the letters *yud vav nun*, and I was thinking that these three letters are like *vav vav vav*, except that the *yud* is a little shorter and the *nun sofis* is a little longer. In truth, with regard to the concept of *ישראל ואורייתא וקודשא בריך הוא חד הוא*, a person has to know that there's a balance – and it has to be an exact balance. *Yavan* puts emphasis only on the *guf* and not on the *neshamah* or on the Torah. For *Yavan*, the *vav vav vav* is not connected – this one's too short, this one's too long. When you keep things in balance, the way they're supposed to be, then the *vav vav vav* of Yisrael and Torah and Hakadosh Baruch Hu are indeed one.

This week's Bishvilei Haparsha is dedicated in memory of

מסעוד בן יוסף דאנה

כז' כסלו whose yahrtzeit is on